

Střední Čechy

POUTNÍ MÍSTA

ÚVOD

Místa skrytých příběhů, uctívána, obdivována. Řeč je o poutních místech po staletí lákající poutníky z celého světa. Opředená tajuplnými legendami, přitahují pozornost a nutí k zamyšlení. Pokud hledáte „cestu z města“, útěk od každodennosti, najdete ideální útočiště stranou v krásné přírodě, v místech nesmírně štědrých ke svým návštěvníkům.

Za jejich tajemným geniem loci nemusíte cestovat do španělského Santiaga de Compostela nebo francouzských Lurd. Místa dodávající klid najdete také ve středních Čechách. Na skalním ostrohu, v údolí řeky nebo zalesněném svahu. Po celé generace sem přicházeli místní i poutníci zdaleka. Odměnou jim byla energie, kterou místa a okolní krajina oplývají.

Vydejte se vstříc novým začátkům a s úctou přistupujte k přírodě i lidem, které po cestě potkáte. Ať už věříte v zázraky nebo ne, nechte se vtáhnout do ticha a síly chrámů a klášterů, kterým jsou připisována uzdravení těla i duše. Nepospíchejte, zavřete oči a nechte své myšlenky volně cestovat.

1. Budeč u Zákolan
 2. Ostrov sv. Kiliána v Davli
 3. Církvice
 4. Kutná Hora - Sedlec
 5. Levý Hradec
 6. Hrádek u Vlašimi
 7. Loreta Kosmonosy
 8. Sázavský klášter
 9. Maková hora
 10. Barokní areál Skalka
 11. Stará Boleslav
 12. Svatá Hora
 13. Svatý Jan pod Skalou
 14. Tismice
 15. Tetín
 16. Votice
- Mapa poutních míst
- Poutní stezky

BUDEČ U ZÁKOLAN

Přemyslovské hradiště symbolizující počátky českého státu

Pokud na Budeč zavítáte, naskytne se vám pohled na rotundu sv. Petra a Pavla, kterou dal v 9. století vystavět kníže Spytihněv. Hlavní loď rotundy je kompletně dochovanou původní stavbou, čímž jí náleží titul nejstarší stojící stavba u nás. Jen přes cestu jsou dodnes patrné základy druhého budečského kostela z 10. století.

NAŠE TIPY

- Poutní slavnosti sv. Petra a Pavla v červnu
- Svatováclavská pouť a slavnosti v září
- Občerstvení Na Budči

OTEVÍRACÍ DOBA

červen–září

pondělí–neděle: 9.30–17

ZAJÍMAVOST

Podle legendy na Budči v mládí pobýval svatý Václav, který se tu u kněze Učena učil čtení, psaní a zpěvu žalmů.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

Posázaví

2.

OSTROV SV. KILIÁNA V DAVLI

Druhý nejstarší mužský klášter na našem území

Klášter založený Boleslavem II. svou polohou uprostřed ostrova plně vyhovoval potřebám benediktinského řádu, tedy modlitbám a rozjímání. K původně dřevěnému klášteru, později rekonstruovanému do podoby románské trojlodní baziliky sv. Jana Křtitele, patřila také keramická dílna. Podle nepotvrzených legend byl klášter s pevninou spojen tajnou chodbou.

NAŠE TIPY

- Vyhlídka Orlí hnízdo
- Naučná stezka Sekanka

ZAJÍMAVOST

K pozůstatkům kláštera sv. Jana Křtitele se po souši nedostanete. Na ostrov uprostřed Vltavy těsně před jejím soutokem se Sázavou se musíte dopravit na lodi nebo na člunu.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

Kutnohorsko Kolínsko

3.

CÍRKVICE

Kostel s nebývalou pozorností krále

Románský kostel sv. Jakuba s pozoruhodným bohatě členěným průčelím a figurálními reliéfy v životní velikosti se řadí mezi nejvýznamnější románské sakrální stavby v České republice. O jeho významu svědčí i fakt, že se vysvěcení kostela zúčastnil král Vladislav II. s královnou Juditou.

NAŠE TIPY

- Zámek Kačina a Muzeum českého venkova
- Historické centrum Čáslavi
- Národní zemědělské muzeum Čáslav

OTEVÍRACÍ DOBA

květen–září

úterý–neděle: 10–16

říjen

víkendy a svátky: 10–16

ZAJÍMAVOST

V interiéru kostela je k vidění socha považovaná za sv. Prokopa, která se stala jedním z exponátů v Československém pavilonu na světové výstavě EXPO '67 v Montrealu. K vidění je také její originální transportní bedna.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

KUTNÁ HORA – SEDLEC

Konventní chrám bývalého nejstaršího cisterciáckého opatství zapsaný na seznam památek UNESCO

Už první vteřiny uvnitř chrámu Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele vás o jeho monumentálnosti ne nechají na pochybách. Sedlecká katedrála by se měla stát cílem všech poutníků i obdivovatelů Santiniho děl. Ten zde ostatně zanechal svou nesmazatelnou stopu v podobě samonosného točitého schodiště a samonosné klenby zvané česká placka. Po zrušení kláštera v 18. století sloužil pětিলodní chrám jako sklad mouky a své obnovy se dočkal až na počátku 21. století.

NAŠE TIPY

- Noční prohlídky katedrály
- Kostel Všechny svatých s kostnicí
- Dačického dům
- Centrum Kutné Hory a chrám sv. Barbory
- České muzeum stříbra

OTEVÍRACÍ DOBA

březen a říjen

neděle: 11–17

listopad–únor

pondělí–sobota: 9–16

neděle: 11–16

duben–září

pondělí–sobota: 9–18

neděle: 11–18

ZAJÍMAVOST

V prostorách kláštera od roku 1812 sídlí jediná tabáková továrna v Čechách, která návštěvníkům po předchozí rezervaci umožňuje prohlídku refektáře.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

LEVÝ HRADEC

Kolébka křesťanství v Čechách a první mocenské centrum přemyslovského státu

Vysoko nad levým břehem řeky Vltavy připomíná kostel sv. Klimenta prastaré hradiště zvané Levý Hradec. Stavba stojí na základech rotundy z 11. století, vybudované na místě prvního kostela v Čechách. Roku 982 se toto hradiště stalo místem zvolení Vojtěcha Slavníkovce prvním biskupem českého původu. Dlouhá léta opomíjený kostel znovu ožil v obrozeneckých dobách, kdy započala tradice pořádání pravidelných mší a poutí konajících se dodnes.

NAŠE TIPY

- Naučná stezka Levý Hradec
- Naučná stezka Rozhlédni se člověče
- Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy
- Klecanský háj a hradiště Pravý Hradec
- Únětický pivovar

OTEVÍRACÍ DOBA

květen–září

sobota a neděle: 10–18

ZAJÍMAVOST

Podle pradávnej legendy zde byla pokřtěna sv. Ludmila, první česká kněžna a světice, čímž se stala první českou pokřtěnou ženou.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

HRÁDEK U VLAŠIMI

Hlavní mariánské poutní místo Podblanicka

Kostel sv. Matouše na Hrádku je spjatý s uctíváním omílovně gotické sochy Panny Marie Hrádecké. První tři červencové neděle se zde konají tradiční Hrádecké poutě oslavující svátek Navštívení Panny Marie.

NAŠE TIPY

- Vlašimský park a zámek
- Loreta Vlašim

ZAJÍMAVOSTI

Zhruba 300 metrů jižně od kostela se v lese nachází studánka Panny Marie Hrádecké se zázračným pramenem, která sloužila jako poutní místo v dobách, kdy bylo uctívání sošky zakázáno.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

Pojizeří a Polabí

7.

LORETA KOSMONOSY

**Svatostánek věnovaný Panně Marii
vystavěný po vzoru z italského Loreta**

Poutní místo z 18. století je považováno za jednu z nejkrásnějších loretánských staveb na sever od Alp. Centrální část zvanou Santa Casa neboli Svatá chýše obklopují ambity a kostel sv. Martina. Samotná Svatá chýše, zvenčí zdobena reliéfy a sochami proroků, uvnitř ukrývá imitace originálních fresek z italského Loreta. Severně od Lorety pak stojí čtyřpatrová zvonice neboli Campanilla.

NAŠE TIPY

- Zámek Kosmonosy
- ŠKODA muzeum
- Muzeum Mladoboleslava

OTEVÍRACÍ DOBA

duben–říjen

čtvrtek-sobota: 12–17

neděle: 10–17

ZAJÍMAVOSTI

Slovo Loreta vzniklo podle italského města Loretto, kam byl podle legendy z Nazareta anděly přenesen domek Panny Marie poté, co byl ve 13. století ohrožen muslimy.

**Pro více informací naskenujte
tento QR kód**

Posázaví

8.

SÁZAVSKÝ KLÁŠTER

Klášter zasvěcený sv. Prokopovi, patronu horníků, vinařů i Posázaví

Míst spjatých se sv. Prokopem najdete v Posázaví mnoho. Všem jim vévodí Sázavský klášter, jehož se sv. Prokop stal prvním opatem. Nejvzácnějšími prvky třetího nejstaršího mužského kláštera u nás jsou gotické fresky a Sázavská Madona. Volně přístupná severní klášterní zahrada ukrývá základy románského kostela. Hnědé gotické pilíře dodnes připomínají nedostavěný chrám Panny Marie a sv. Jana Křtitele.

NAŠE TIPY

- Poutní cyklotrasa z Prahy na Vysočinu
- Čertova brázda
- Vodácký výlet po řece Sázavě

OTEVÍRACÍ DOBA

duben–říjen

víkendy a svátky: 10–15.30

červen

úterý–neděle: 10–17

květen a září

úterý–neděle: 10–15.30

červenec a srpen

úterý–neděle: 10–18

ZAJÍMAVOST

Od roku 2022 si klášter můžete projít sami bez živého průvodce. Namísto něj si na pokladně zdarma stáhnete aplikaci s audio a videoprohlídkou.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

MAKOVÁ HORA

Honosné baroko uprostřed lesů

Vrcholně barokní kostel z 18. století se od řeky Vltavy nachází co by kamenem dohodil. Přesto zůstává lidským očím skryt za zalesněnými svahy. Maková hora přitahuje pozornost svojí symetričností a neopakovatelným geniem loci.

NAŠE TIPY

- skalní útvar Dáblovo lože
- Přehrada Orlík
- Rozhledna Milada

ZAJÍMAVOSTI

Vodu pro Makovou horu nosil oslík, který svou cestu znal nazpaměť. Sám přinesl prázdné nádoby dolů do vesnice, kde počkal, až mu je naplní, a poté se opět sám vydal i s nákladem zpět nahoru ke klášteru.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

Brdy a Podbrdsko

10.

BAROKNÍ AREÁL SKALKA

Oblíbené poutní místo s jedinečným geniem loci

Jako balzám na duši působí atmosféra barokního areálu umístěného na okraji Brdské vrchoviny. Malebné místo tvořené kostelem, klášterem a křížovou cestou vedoucí k poustevně vzniklo rukou Kryštofa Dientzenhofera koncem 17. století. Po roce 1762 spravoval Skalku řád františkánů a místo se záhy stalo oblíbenou duchovní zastávkou při pouti z Prahy na Svatou Horu v Příbrami.

NAŠE TIPY

- Zámek Mníšek pod Brdy
- Trampská osada Jezírko
- Lomy Řevnice

ZAJÍMAVOSTI

Inspirací pro stavbu kostela sv. Máří Magdalény byla kaple v jeskyni La Sainte Baume v jižní Francii. Jeho interiéru tak zdobily krápníky a na zemi ležely oblázky z nedaleké řeky Berounky.

**Pro více informací naskenujte
tento QR kód**

Pojizeří a Polabí

11.

STARÁ BOLESLAV

Nejstarší poutní místo v České republice

Stará Boleslav je v našich myslích spjata se svato-václavskou tradicí i mariánským kultem. Nacházejí se zde hned tři kostely, časově od sebe vzdálené téměř 600 let. Kostel sv. Klimenta, bazilika sv. Václava postavená na místě původního kostela sv. Kosmy a Damiána a barokní kostel Nanebevzetí Panny Marie s oltářem od Maxmiliána Kaňky a kovovým reliéfem Madony s dítětem zvaným Palladium země české. S Prahou poutní místo spojuje cesta se 44 výklenkovými kaplemi.

NAŠE TIPY

- Národní svatováclavská pout' v září
- Mariánská pout' v srpnu
- Zámek v Brandýse nad Labem
- Brandýská katovna
- Wake Port Proboštské jezero

OTEVÍRACÍ DOBA

celoročně

úterý–neděle: 09–12 / 13–17

ZAJÍMAVOST

Kostel sv. Kosmy a Damiána, před jehož dveřmi byl zavražděn sv. Václav, byl zahrnut do nové kostelní stavby. Tu dal postavit kníže Břetislav jako projev pokání za svou loupeživou výpravu pro ostatky sv. Vojtěcha do Polska.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

SVATÁ HORA

Obdivovaná mariánská barokní perla středních Čech jako místo mnoha zázraků

Barokní komplex dal v 17. století vybudovat řád jezuitů podle návrhu Carla Luraga. Bohatě zdobené ambity spojující hned čtyři osmiboké kaple dávají jen tušit, jaké slávě se poutní místo těšilo v době svého největšího rozkvětu. Celému areálu vévodí na vyvýšené terase kostel Nanebevzetí Panny Marie ukrývající ve svém nitru stříbrný oltář. Druhým skvostem Svaté Hory je kaple sv. Máří Magdalény zdobená umělými krápníky, které mají budit dojem jeskyně.

NAŠE TIPY

- Noc na Svaté Hoře s prohlídkou a ubytováním
- Svatohorské poutní muzeum
- Slavnost Korunovace v červnu
- Příbramská Svatohorská šalmaj v září
- Hornické muzeum Příbram

OTEVÍRACÍ DOBA

celoročně

pondělí–sobota: 06.30–18

neděle: 06.30–17

ZAJÍMAVOST

Slepce Janu Procházkovi se během třídenního pobytu na Svaté Hoře navrátil zrak. Toto záhadné uzdravení bylo uznáno za zázrak i lékařskou obcí.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

SVATÝ JAN POD SKALOU

Nejkrásnější obec středních čech

Vystoupat na skalní ostroh s křížem je opravdová řehole, ale výhled na obec sevřenou vysokými kopci je tou největší odměnou. Svatojánský poutní kostel přiléhá k bývalému klášteru benediktýnů, jehož počátky sahají až do 11. století.

NAŠE TIPY

- Svatojánské muzeum
- Svatojánské naučné stezky
- Neogotická kaple sv. Maxmiliána

OTEVÍRACÍ DOBA

duben–říjen

sobota–neděle: 10–13 / 14–17

červenec a srpen

úterý–neděle: 10–13 / 14–17

ZAJÍMAVOST

Z kostela se dostanete do krápníkové jeskyně pojmenované po prvním českém poustevníkovi sv. Ivanovi. Jeho jméno nese také zdejší léčivý pramen, který na počátku 20. století dal vzniknout dnes již zaniklým vodoléčebným lázním.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

Kutnohorsko Kolínsko

14.

TISMICE

Kostel s nejstarším dochovaným zvonem na Kolínsku

Románská bazilika Nanebevzetí Panny Marie přitahuje pozornost svou neobvyklou podobou. Chrám bez omítky z hnědých pískovcových kvádrů se do dnešních dob zachoval téměř beze změn. V interiéru jsou boční lodě od hlavní odděleny románskými arkádami, které jsou typické spíše pro oblast Porýní.

NAŠE TIPY

- Tvrz Tuchoraz
- Singletrail Šemberské stezky
- Historické centrum Českého Brodu

ZAJÍMAVOST

Ze dřeva vyřezaná zhruba 1,5 metru vysoká gotická Tismická Madona z konce 14. století byla po sametové revoluci odcizena. A protože dosud nebyla nalezena, je v kostele k vidění pouze její sádrová kopie.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

TETÍN

Místo neoddělitelně spjaté s životem i smrtí sv. Ludmily

Ačkoliv bájemi opředený Tetín svým jménem odkazuje na pověst o Krokových dcerách, do českých dějin se místo zapsalo spíše vraždou první české světice, kněžny Ludmily. Malá obec ležící na skále nad řekou Berouňkou se pyšní kostelním trojlístkem – kostelem sv. Kateřiny Alexandrijské, sv. Ludmily a sv. Jana Nepomuckého. Právě poslední zmiňovaný stojí na místě údajného hrobu sv. Ludmily.

NAŠE TIPY

- Tetínské muzeum
- Naučná stezka Tetínské vyhlídky
- Kodská jeskyně
- Královské město Beroun
- Koněpruské jeskyně

OTEVÍRACÍ DOBA

celoročně

pondělí–sobota: 10–18

ZAJÍMAVOST

Kostel sv. Jana Nepomuckého je v současné době bez bohoslužeb a slouží jako malá galerie.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

Kraj blanických rytířů

16.

VOTICE

Klášter střežený „milostným obrazem“

Počátky kláštera sv. Františka z Assisi, umístěného téměř v samém centru města Votice, sahají do pohnuté doby třicetileté války. Jeho výstavbu zahájil Sezima Jan hrabě z Vrtby, jako poděkování Bohu za narození vymodleného mužského potomka. Svůj účel přestal klášter plnit v 50. letech 20. století, kdy byli zdejší františkáni internováni v Oseku u Duchcova, a v jeho prostorách byl následně zřízen internát a vyšetřovna STB.

NAŠE TIPY

- Stálé expozice Ve jménu šťastných zítřků a Ze života františkánů
- Kopie jeruzalémského Božího hrobu
- Rozhledna Václavka ve věži kostela sv. Václava
- Motýlárnum
- Biotop Votice

OTEVÍRACÍ DOBA

duben, říjen–prosinec

pondělí–pátek, svátky: 10–12 / 13–16

květen–září

úterý–neděle: 10–12 / 13–17

ZAJÍMAVOST

Lidová pověst praví, že kostel přečkal během třicetileté války dva vpády armády zásluhou „milostného obrazu Madony Votické“. Obrazu jsou také připisována zázračná uzdravení. Dokonce prý mění svou barvu, pokud je v jeho blízkosti velký hříšník.

Pro více informací naskenujte tento QR kód

1.

13.

15.

12.

9.

10.

2.

7.

11.

5.

14.

4.

8.

3.

6.

16.

POUTNÍ CESTY

SVATOJAKUBSKÉ CESTY

Pod názvem Svatojakubské cesty, které jsou v terénu značené svatojakubskou mušlí, se ukrývá historická síť poutních cest vedoucích k hrobu svatého Jakuba Staršího ve španělském Santiagu de Compostela. Několik jejich větví protíná také Českou republiku včetně středních Čech.

Všerubská i **Železná** trasa začínají shodně v Praze a ruku v ruce spolu vedou do Zbraslavi, kde se jejich cesty rozdělují. První zmiňovaná vás zavede do Brd, nejvyšších vrcholků středních Čech. Druhá vás provede napříč nádhernou přírodou Českého krasu a Křivoklátska.

Trasa přicházející do Čech od severu, směřující přes Prahu na jihovýchod nese označení **Žitavská**. Kopíruje starou cestu v blízkosti údolí řeky Jizery, po níž biskup Vojtěch přinesl do Polska křesťanství.

I když vedou jen kousíčkem středních Čech, z Vlašimi směřují do okolních krajů a států také další Svatojakubské cesty, **Východočeská** a **Jihočeská**.

- Žitavská
- Železná
- Východočeská
- Jihočeská
- Všerubská
- Vía Ludmila – trasa A
- Blaník-Říp
- Říp-Blaník
- Březnice-Svatá Hora
- Cyrilometodějská

VIA LUDMILA

Projekt sítě poutních tras nesoucí jméno první historicky doložené české kněžny a světice chce cestovatele vést nejen po stopách sv. Ludmily a jejího manžela Bořivoje, ale také po stopách četných potomků tohoto knížecího páru, kteří žili a dodnes žijí v České republice i v mnoha dalších zemích.

Výchozími body tohoto putování jsou památná místa ve středních Čechách – údajné rodiště sv. Ludmily na Mělníce, místo jejího skonu na Tetíně i nejstarší kostel u nás, za jehož vznikem stojí Bořivoj s Ludmilou. Pokračovat lze návštěvou četných středočeských chrámů, hradů či měst a obcí, do jejichž historie se zapsali Ludmilini potomci.

Dále se trasy budou postupně rozšiřovat do dalších regionů České republiky i do zahraničí – stopy potomků sv. Ludmily je možno nalézt například na cestě z Čech napříč Němec-kem až do Bruselu měřící více než tisíc kilometrů.

POUTNÍ CESTY BLANÍK–ŘÍP A ŘÍP–BLANÍK

Zdánlivě stejné trasy spojují dva bájně vrcholy, Blaník a Říp, v okružní cestě po středních Čechách, která začíná a končí na Blaníku. Vydejte se na 190 kilometrů dlouhou cestu z Blaníku na Říp přes Posázaví, Kolínsko, Polabí a Mělník. Dlouhou cestu si rozložíte do sedmi etap. Nebo si vychutnejte krásy středních Čech na trase dlouhé 280 kilometrů rozložené do čtyř etap vedoucí z Řípu na Blaník. Po cestě projdete oblastí Kladenska, Křivoklátska, Českého krasu, středního Povolaví i legendární obcí Sedlec-Prčice.

Z BŘEZNICE NA SVATOU HORU V PŘÍBRAMI

Po trase spojující bývalou jezuitskou rezidenci v Březnici a Svatou Horou, která byla pod správou březnických jezuitů, se poutníci vydávali již ve 14. století. Poutní cestu dlouhou 16 kilometrů lemovalo 16 křížů od sebe vzdálených „na 15 minut chůze“. Ty byly později nahrazeny výklenkovými kaplemi, které jsou od roku 2014 postupně opravovány.

CYRILOMETODĚJSKÉ CESTY

Ačkoliv se síť Cyrilometodějských cest z velké části rozprostírá na území Moravy, jedna její větev zavede kroky poutníků také do středních Čech, a to přes Český Šternberk, Prahu až na Levý Hradec. Trasa tak spojuje první kostel v Čechách, který založil kníže Bořivoj a jeho žena Ludmila, a Velehrad, poutní místo evropského významu spojené s cyrilometodějskou duchovní tradicí, která zasáhla i Přemyslovce.

ADRESA

Turistické informační centrum
Středočeské centrály cestovního ruchu
Husova 156/21
Praha 1 – Staré Město

KONTAKT

Tel.: +420 222 288 911

E-mail: info@sccr.cz

@DestinaceStredniCechy

@VisitCentralBohemia

Foto: archiv SCCR, MCU média, Libor Sváček, Filip Jakubský, Jiří Beran, Daniel Stiborek, Dagmar Malinová, Ondřej Soukup, Vladimír Holan, CzechTourism, Ladislav Renner, Josef Čáslava, Miroslav Brdek, Adobe Stock, Marek Šaroch

Vydavatel:

© Středočeská centrála cestovního ruchu
Praha 12/2022 | 1. vydání | Neprodejné

www.strednicechy.cz